

CONCEPT

**J A A R V E R S L A G
2 0 0 2**

***Erasmus Universiteit Rotterdam
Universiteitsbibliotheek***

INHOUD

Samenvatting	5
Bibliotheekcommissie	6
Projecten	7
Elektronisch publiceren	7
EURLib	7
IPort	8
Informatievaardigheden	9
Gebruikersonderzoek	9
Performance measurement en benchmarking	12
Ondersteuning opleiding Psychologie	12
Collectievorming	13
Algemeen	13
Databanken	13
Schenken	14
Gebruikersondersteuning (GOS)	15
Algemeen	15
Informatie	15
Public relations	15
Instructie	15
Reorganisatie Sector Bedrijfsvoering	16
Documentlevering	17
Informatisering en Automatisering	18
Medische Bibliotheek	19
Rotterdamsch Leeskabinet	19
Personeel	20
Dienststraat	20
Informatiebijeenkomsten	20
Personeelsactiviteiten	20
Personalia	20
Publicaties van UB-medewerkers	22
Bijlage 1: Tabellen	23
Bijlage 2: Lijst van gebruikte afkortingen	31

SAMENVATTING

De Universiteitsbibliotheek (UB) richt zich steeds meer op de digitalisering van haar informatiebronnen. Dat houdt niet alleen in dat er steeds meer digitale publicaties en bronnen door de UB worden aangekocht, maar de UB neemt ook het voortouw in andere digitale ontwikkelingen.

Twee pretentieuze projecten zijn in 2002 van start gegaan. Het eerste betreft Erasmus Electronic Publishing Initiative (EEPI), een project ter stimulering van elektronisch publiceren bij de EUR. Het tweede project is EURLib. Dit is eigenlijk een groep projecten die alle bijdragen aan de bevordering van ICT in het onderwijs. Als derde project kan iPort worden genoemd, een instrument waarmee de gebruiker gelijktijdig kan zoeken in meerdere bestanden door middel van zogenoemde *Information portals*, poorten die toegang geven tot een combinatie van bestanden op een bepaald vakgebied. In 2001 werd de portal economie/bedrijfskunde gerealiseerd. In 2002 werd deze portal verder ontwikkeld, terwijl er aan de ontwikkeling van portals op andere vakgebieden is gewerkt.

Na een lange tijd van voorbereiding is een beperkte reorganisatie van de sector bedrijfsvoering doorgevoerd, waarbij onder andere door samenvoegingen van verschillende afdelingen een meer eigentijdse en efficiënte organisatie is ontstaan.

Verder valt nog te melden:

- Het stellen van vragen aan UB-medewerkers via e-mail of de virtuele balie is in 2002 ten opzichte van 2001 met 8% toegenomen tot ruim 110 vragen per maand.
- De laatste jaren valt een lichte stijging in het aantal uitleningen te constateren (in 2002 ruim 166.500)
- De verdeling van uitleningen naar gebruikerscategorieën bleef in 2002 ongewijzigd; ruim driekwart van de leners is student of medewerker van de EUR.
- Het aantal rondleidingen met inbegrip van bibliotheekinstructies is de laatste jaren vrij stabiel en bedraagt ongeveer 1.800 personen uit binnen- en buitenland. Het aantal buitenlandse studenten dat voor kortere of langere tijd aan de EUR studeert neemt toe en daarmee ook het aantal Engelstalige rondleidingen.

BIBLIOTHEEKCOMMISSIE

De Bibliotheekcommissie heeft in 2002 evenals in 2001 driemaal vergaderd. In deze vergaderingen zijn de volgende onderwerpen aan de orde gekomen:

- aanschafbudget wetenschappelijke informatiebronnen 2002;
- verkennende discussie over de financiering van de informatiebronnen in 2003 en volgende jaren;
- ruimteproblematiek Medische Bibliotheek (MB) in Erasmus MC;
- jaarverslag UB 2001;
- communicatieplan;
- UB-bibliotheekreglement;
- bezuinigingsplan 2003;
- begroting 2003;
- beleidsplan wetenschappelijke informatievoorziening 2003-2005;
- ontwikkelingen in het bibliotheekwezen.

PROJECTEN

Elektronisch publiceren

In maart 2002 is voor de duur van twee jaar een projectleider in de UB aangesteld voor het Erasmus Electronic Publishing Initiative (EEPI). Nadat hij een inventarisatie had uitgevoerd van initiatieven bij andere universiteiten, zijn de volgende doelstellingen van het project geformuleerd:

- een werkende en doordachte infrastructuur voor het elektronisch publiceren realiseren;
- zorgen voor bekendheid over elektronisch publiceren bij medewerkers van de EUR;
- vinden van contactpersonen per faculteit;
- nauwe samenwerking realiseren met andere universiteiten.

Het bleek niet eenvoudig om een goede infrastructuur aan te leggen. In 2003 zal met name aan de kennis in de EUR van de technische kanten van elektronisch publiceren ruim aandacht gegeven moeten worden. Door middel van tal van demonstraties en lezingen is bekendheid aan het project gegeven. Vele medewerkers reageerden enthousiast op het idee van elektronisch publiceren in eigen beheer. Voorts is gezocht naar contactpersonen per faculteit. In 2003 zullen afspraken met deze contactpersonen contractueel worden vastgelegd. In 2003 zal de aandacht meer gericht worden op opname van publicaties. Samenwerking met andere instellingen is daarbij onontbeerlijk.

EURLib

EURLib/Digitale Bibliotheek (kortweg: EURLib) is een tweejarig project van de UB. Het heeft als doel een bijdrage te leveren aan de universitaire onderwijsvernieuwing via ICT-gerelateerde activiteiten. EURLib is een onderdeel van het EUR-brede initiatief *SamenWerken aan ICT*. Het project is 1 maart 2002 officieel van start gegaan. Voor de duur van het project is een projectcoördinator aangetrokken.

Binnen EURLib zijn vier deelprojecten gedefinieerd:

- *Onderwijs in informatievaardigheden*: het in samenspraak met de facultaire opleidingen ontwikkelen van Blackboard-cursussen die studenten op weg helpen bij het zoeken naar wetenschappelijke informatie.
- *Elektronische leermiddelen*: het aanschaffen en beschikbaar maken binnen de elektronische leeromgeving van externe bronnen (e-books, e-journals, simulaties, enz.) en door de docenten zelf gemaakte digitale onderwijsproducten.
- *Information portals*: de toegang tot alle voor de studie relevante informatie gestructureerd per opleiding beschikbaar maken voor zowel studenten als docenten.
- *Elektronisch publiceren voor studenten*: het opzetten van een e-journal-omgeving per faculteit, waarbinnen studenten hun eigen wetenschappelijke producten kunnen publiceren.

De eerstgenoemde drie deelprojecten hebben in het jaar 2002 prioriteit gekregen, enerzijds omdat zij aansloten op reeds lopende activiteiten binnen de UB, anderzijds

omdat *Elektronisch publiceren voor studenten* kon worden gekoppeld aan de nog op te leveren infrastructuur van het EEPI.

- Inmiddels zijn de cursussen informatievaardigheden voor de Faculteit Sociale Wetenschappen (FSW)(voor de opleidingen bestuurskunde, sociologie en psychologie), de Faculteit Rechtsgeleerdheid (FRG) en de Faculteit der Wijsbegeerte (FW) (*Wat is een boek?*) gerealiseerd en binnen Blackboard bereikbaar. Cursussen voor de Faculteit der Economische Wetenschappen (FEW), de Faculteit der Bedrijfskunde (FBK), de Faculteit der Historische en Kunstwetenschappen (FHKW) en het Instituut Beleid voor Management van de Gezondheidszorg (iBMG) zijn in voorbereiding. Uitgangspunt voor alle cursussen is een optimale aansluiting bij de vraag vanuit de opleidingen. Intensief overleg met de opleidingen heeft dan ook een belangrijke rol gespeeld bij het uiteindelijke pakket dat de UB per cursus realiseerde.
- Wat de elektronische leermiddelen betreft is de aandacht vooral gegaan naar de vernieuwing van de digitale leeromgeving van de EUR. In samenwerking met het Onderwijskundig Expertise Centrum Rotterdam (OECR) en de stafafdeling Onderwijs en Onderzoek (O&O) werd een adviesnota aan het College van Bestuur (CvB) opgesteld, waarin wordt voorgesteld om aan het programma Blackboard een Learning Content Management System te verbinden. Dit distributiesysteem van learning content zal een infrastructuur creëren die aan te importeren digitaal onderwijsmateriaal ruimere toepassingsmogelijkheden geeft. Inmiddels heeft het CvB het voorstel geaccordeerd.
- Op het terrein van de information portals is een portal voor psychologie beschikbaar gekomen. Dit product is te beschouwen als een doorontwikkelde versie van de reeds bestaande portal FEW/FBK. Bijzonder is de iPort faciliteit. Ook voor deze portal geldt dat intensief overleg met de beoogde gebruiker centraal heeft gestaan. In november 2002 is besloten de via de psychologieportal opgedane ervaring in te zetten ten behoeve van een modernisering van de portal FEW/FBK.

IPort

De UB heeft de afgelopen jaren als testbibliotheek deel genomen aan het project Decomate. In 2002 is aan dit project definitief een einde gekomen. De ontwikkelende projectbibliotheek, aangevoerd door de UB Tilburg, hebben Decomate definitief overgedragen aan OCLC/PICA, die het resultaat nu op de markt brengt onder de naam iPort. IPort is een instrument waarmee de gebruiker gelijktijdig kan zoeken in meerdere bestanden. De UB-EUR heeft besloten dit instrument in te zetten als onderdeel van de portal economie/bedrijfskunde. De portal, die in april 2001 in gebruik werd genomen vormt een subsite van de UB-website. Via de portal krijgen gebruikers die met name geïnteresseerd zijn in de vakgebieden economie en bedrijfskunde een selectie aangeboden van materialen die vooral betrekking hebben op die vakgebieden. Ook studenten waarderen de beperking die zo voor hen is aangebracht binnen de overvloed aan informatiebronnen. Binnen deze portal – die voorlopig alleen beschikbaar is een engelse versie – is een keuze *simultaneous searching* beschikbaar. Wie daarop klikt krijgt de mogelijkheid gelijktijdig te zoeken in een aantal voor het vakgebied relevante bestanden. Hiervoor wordt iPort als software ingezet.

Op basis van de ervaringen zal iPort in de toekomst ook in soortgelijke gevallen worden ingezet, o.a. in een portal voor psychologie, die begin 2003 beschikbaar moet komen.

Informatievaardigheden

Door de veelheid aan bestanden en Internetbronnen en de vele daarbij behorende toegangsvormen, interfaces en zoekprogrammatuur wordt het steeds lastiger voor studenten en medewerkers hun weg te vinden in het totaal aan beschikbare informatiebronnen.

In 2001 is daarom, in het kader van ICT in het onderwijs, gestart met de opzet van een digitale onderwijsmodule informatievaardigheden. Voor de FSW werd als eerste een cursus opgezet via de digitale leeromgeving Blackboard, in 2002 gevolgd door FRG. Inmiddels zijn in de loop van 2002 ook voor iBMG en de nieuwe studie Criminologie cursussen gemaakt. Het stramien van deze laatste cursussen is hetzelfde gebleven. Het zijn met name de gekozen voorbeelden en databanken die het verschil uitmaken.

Met de UB-cursus Informatievaardigheden wordt nagestreefd:

- aan te geven hoe bij een literatuuronderzoek een vraag- of probleemstelling kan worden geanalyseerd en deze vervolgens in een zoekstrategie vertaald kan worden;
- het verkrijgen van globaal inzicht in het uitgebreide aanbod van (elektronische) informatiebronnen, alsmede hun inhoud, opbouw, zoekstructuren en onderlinge relaties, op het eigen vakgebied;
- te leren geschikte informatiebronnen te vinden via catalogi, databanken en het Internet;
- te leren hoe de gevonden informatie gestructureerd en gearchiveerd kan worden.

Via <http://www.eur.edu> > inloggen > courses > universiteitsbibliotheek zijn deze cursussen in te zien.

Veel aandacht is verder besteed aan de begeleidende hoorcolleges bij deze cursussen. Niet alleen is de inbedding in het curriculum essentieel – hierbij wordt nauw samengewerkt met docenten van de betreffende faculteiten – maar ook het concreet kunnen oefenen door studenten. Steeds meer tijd wordt vrijgemaakt aan het interactieve deel van de cursus: de studenten onder begeleiding laten oefenen met de veelheid aan bestanden en Internetbronnen.

Gebruikersonderzoek

In vervolg op onderzoeken uit 1994 en 1997¹ heeft de UB in oktober 2002 wederom een groot gebruikersonderzoek uitgevoerd. Meer dan ooit is het nodig gebruikers en hun behoeften te kennen, om hen voorzieningen op een gepast niveau aan te kunnen bieden en de dienstverlening succesvol te kunnen laten verlopen.

Voor dit onderzoek zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

- ontwikkelingen in het bibliotheekwezen
- een beeld krijgen van de meningen van de gebruikers: waar zijn zij wel of niet tevreden over en wat zijn hun wensen;
- ondersteuning bieden voor verder beleid;
- aanknopingspunten bieden voor verbeteringen van de dienstverlening door de UB.

Gekozen werd voor een opzet met een vijftal vragenlijsten uitgesplitst naar onderwerp. Eén hiervan was bestemd voor het wetenschappelijk personeel en de andere lijsten voor studenten en overige gebruikers.

De vragenlijsten werden opgesteld aan de hand van de vragenlijsten uit het onderzoek van 1997 en, waar nodig, grondig aangepast en aangevuld. Door de wijzigingen was een directe vergelijking met cijfers uit 1997 niet altijd mogelijk. Verder werd afgezien van de mogelijkheid bestaande vragenlijsten over te nemen uit het landelijke project *Benchmarking Nederlandse bibliotheken*, omdat deze vragenlijsten globaler van opzet zijn en een andere manier van vragen stellen hanteren.

Ditmaal werd een websurvey uitgevoerd via het Internetbedrijf SurveyMonkey (www.surveymonkey.com). De vragenlijsten werden op Internet geplaatst en de respondenten konden ze daar invullen. Een groot voordeel was dat het handmatig invoeren van de antwoorden hiermee kwam te vervallen. De data waren via de website van SurveyMonkey op ieder gewenst moment te downloaden. Wel vroeg deze methode een andere manier van verspreiding van de vragenlijsten onder de doelgroepen.

Resultaten

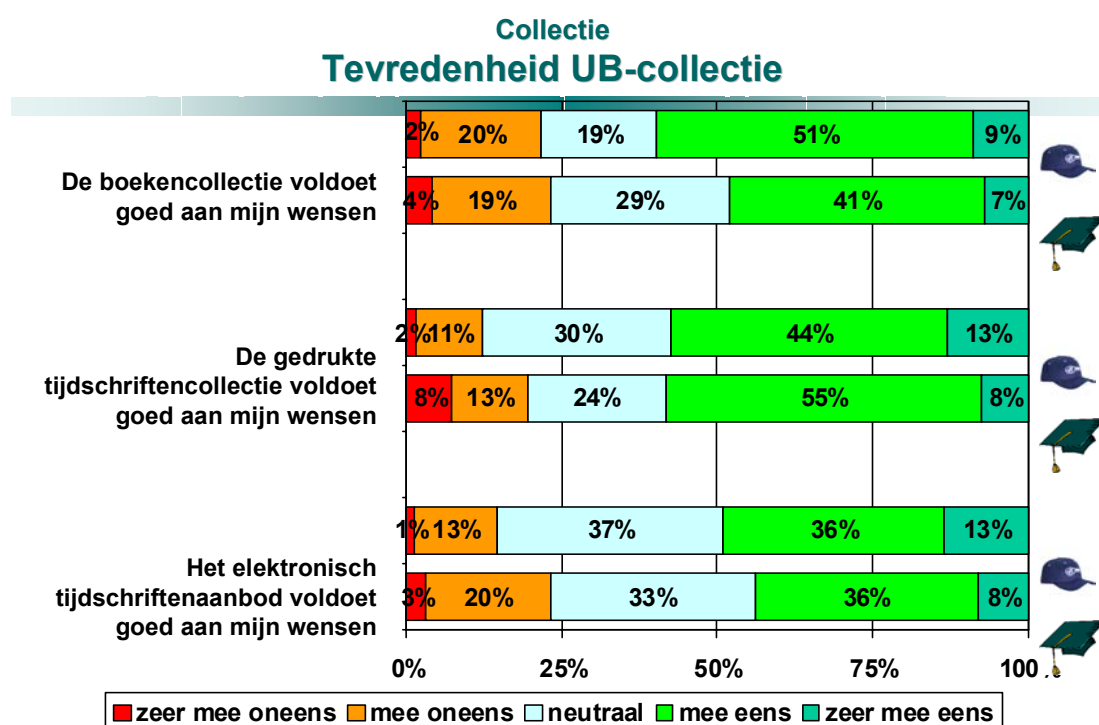
De resultaten van het gebruikersonderzoek zijn zowel op het Internet (<http://www.eur.nl/ub> > Algemeen > Beleid) en het intranet, als in verslag verschenen. Studenten en medewerkers zijn over het algemeen goed te spreken over de UB-diensten. Op onderdelen wordt kritiek geleverd, maar de uitgebreide opmerkingen en aanbevelingen dienen als een zeer constructieve bijdrage ter verdere onderbouwing van het UB-beleid. 'Eigenlijk wil je gewoon alles online toegankelijk vanaf de werkplek' is één van die opmerkingen, waarmee meteen een belangrijke conclusie van het gebruikersonderzoek wordt verwoord. Onze gebruikers zijn tevreden over de ontwikkelingen op het digitale vlak, maar willen absoluut meer.

¹ Beide verslagen zijn in te zien of te leen via de universiteitsbibliotheek (UB) van de EUR:

- UB-gebruikersonderzoek / Marie-Louise Verhoef, Katja Graaf en Michiel Oranje. 1994. 113 p.
- Resultaten gebruikersonderzoek najaar 1997 / Lianne Beijer en Paul Fuchs. 67 + 17 p.

En dat ondersteunt het beleid van de UB om de digitale informatievoorziening uit te breiden. Studenten en medewerkers hebben nog wel veel problemen met de toegankelijkheid van de UB vanaf de werkplek omdat men via ERNA moet inloggen. Ook vragen de gebruikers om meer computerfaciliteiten in de UB.

Over de collectie heerst een redelijke tevredenheid, hoewel de gebruikers nu iets minder tevreden zijn dan tijdens ons onderzoek in 1997. Dit is mogelijk een reactie op saneringsrondes in de afgelopen jaren. Ook kan enige onduidelijkheid over de structuur en de vindbaarheid van elektronische tijdschriften een rol spelen.

N studenten=325 / wp = 252

24

UB gebruikers-
onderzoek

In het algemeen blijkt dat men onbekend is met een aantal diensten van de bibliotheek. De bibliotheek zal meer moeten doen om medewerkers en studenten hiervan op de hoogte stellen, want uit het onderzoek blijkt dat deze diensten - indien gekend - wel zeer op prijs worden gesteld.

Performance measurement en benchmarking

In het kader van de landelijke benchmarking van universiteitsbibliotheken zijn in 2002 de cijfers over het jaar 2001 verzameld. Aan de hand van een gezamenlijk ontwikkeld instrumentarium wordt het eigen functioneren systematisch beoordeeld.

Ook is dit jaar nog gebruikt om de logistiek van interne metingen van gegevens te vervolmaken, vooral gericht op een betrouwbare incorporatie van gegevens omtrent het elektronische deel van de collectie.

Op het moment van schrijven van dit jaarverslag is de landelijke vergelijking nog niet beschikbaar. Verdere informatie is te verkrijgen via de website van de Koninklijke Bibliotheek (KB).

Ondersteuning opleiding psychologie

In september 2001 is de nieuwe psychologieopleiding aan de EUR (Faculteit Sociale Wetenschappen) van start gegaan, met 100 studenten. In 2002 kwamen daar nog ruim 200 studenten bij. Het informatie-intensieve karakter van deze opleiding (vanwege het uitgangspunt van probleemgestuurd leren en de intentie zoveel mogelijk studiemateriaal elektronisch beschikbaar te stellen) stelde de UB voor een niet geringe opgave. Veel tijd en aandacht is geschonken aan de opbouw van een psychologiecollectie en het inrichten van een studielandschap.

Verder is een Blackboard-cursus Informatievaardigheden samengesteld in nauwe samenwerking met een aantal psychologiedocenten. Deze is in 2002 voor het eerst met succes gegeven. Daarnaast is eind 2002 een start gemaakt met het inrichten van een zogenoemde *portal* voor psychologie. Deze portal is vooral bedoeld om studenten en medewerkers gemakkelijker toegang te geven tot een selectie van relevante psychologische informatie, beschikbaar via de UB-website. Hierbij valt te denken aan tijdschriften met complete teksten, databanken en onderwerpsguides op het gebied van de psychologie, maar ook aan feitelijke data, experimenten en testen.

COLLECTIEVORMING

Algemeen

De toegewezen budgetten zijn al een aantal jaren onvoldoende om de kosten te dekken. Vooral de kosten van de tijdschriften, zowel in elektronische vorm als ook de papieren uitgaven, zijn dermate gestegen dat er regelmatig abonnementen moesten worden opgezegd, terwijl er desondanks weinig geld overbleef voor de aanschaf van monografieën.

In 2002 bedroeg het budget dat beschikbaar was voor de aanschaf van wetenschappelijke informatiebronnen € 1.610.970. In 2001 was € 128.470 minder beschikbaar en bedroeg het budget € 1.482.500 (*f* 3.267.000). Het bedrag dat van het budget bestemd werd voor elektronische informatiebronnen steeg ten opzichte van 2001 met € 91.220 naar € 545.000, dat is 33,8% van het totaal, tegen 30,6% in 2001. Voor de decentrale bibliotheken van de EUR werd in totaal € 49.000 uitgetrokken, € 13.605 minder dan in 2001. Hierdoor bleef er voor de aanschaf van boeken en tijdschriften dus € 1.016.970 over, waarvan slechts € 182.970 aan monografieën kon worden uitgegeven, vanwege aangegane verplichtingen ten behoeve van tijdschriftabonnementen.

Door de vakreferenten is een grote sanering van de tijdschriftencollecties doorgevoerd. Het primaire doel van de sanering was een bezuiniging te realiseren die minimaal gelijk is aan de prijsstijgingen van het afgelopen jaar. Het tweede doel was optimalisatie van de collectie. Er is ruimte geschapen voor de aanschaf van monografieën, nieuwe tijdschriften en nieuwe elektronische bronnen.

De annuleringen hebben plaatsgevonden op basis van een analyse van de collecties tijdschriften en digitale bronnen. Criteria daarbij waren het gebruik, eventuele impact factor, relatie met het onderzoek binnen de faculteiten, relatie met andere collectiedelen en tenslotte de prijs. Het annuleringsvoorstel is besproken met de betrokken partijen in de faculteiten. Op 3 september 2002 is het plan vastgesteld en uitgevoerd, waarmee een bezuiniging van ongeveer € 170.000 is gerealiseerd.

Databanken

Het aanbod van elektronische informatie in de UB neemt ieder jaar toe. Eind 2002 werden 215 bestanden via het netwerk aangeboden, tegen 183 een jaar daarvoor. Hiervan waren er 97 via het Internet tegen 65 eind 2001, een toename van bijna 50%. Het totaal aantal tijdschriften dat elektronisch met complete teksten beschikbaar is, bedroeg eind 2002 ruim 5000, een toename ten opzichte van 2001 van ruim 1000.

Schenkeningen

Ook in 2002 zijn nog enkele zendingen tijdschriften van de Gemeentebibliotheek ontvangen, naast delen van hun wetenschappelijke collectie. Andere Rotterdamse schenkingen waren afkomstig van het Gemeentelijk Havenbedrijf (400 titels), het Kwaliteitsinstituut KDI (1200 titels) en het Bedrijven InformatieCentrum (BIC) van de

EUR (2000 stuks). Van het Architectuur Instituut en Museum Boymans mochten wij enkele dozen doubletten ontvangen. De medewerkers dr. S. de Jong (Noord-Afrika en Indonesië) en Prof. Waardenburg (India en China) schonken een aanzienlijk deel van hun eigen collecties aan de UB. Behalve opnemen van schenkingen, heeft de UB in 2002 ook materiaal afgestoten. Zo ontving de UB Leiden een negentiende-eeuws manuscript, het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG) in Amsterdam vijf meter mappen met brochures en knipsels op het gebied van arbeidsrecht, en de KB ontving tenslotte enkele zeventiende-eeuwse Nederlandse vrome publicaties die uit de collectie van de Dominicanen afkomstig waren, die de UB in 2001 verkreeg. Daarnaast zijn verdere doubletten afgenomen door enkele antiquariaten en de papierfabriek.

GEBRUIKERSONDERSTEUNING (GOS)

Algemeen

Veel tijd wordt jaarlijks besteed aan het testen van nieuwe versies van catalogi, attenderingssystemen en manieren van literatuuronderzoek. Dit is een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden, omdat het een garantie biedt voor de kwaliteit van de aan te bieden dienstverlening. Ook in 2002 is er ruim aandacht aan deze vormen van onderzoek gegeven.

Informatie

De informatiefunctie van de UB is met de voortschrijdende ontwikkeling van de automatisering niet afgenomen. Er moet integendeel juist meer tijd besteed worden aan al dan niet diepgaand uitleggen van het gebruik van de catalogi en databanken, omdat dit voor mensen die niet dagelijks met deze systemen werken best ingewikkeld kan zijn. De meeste vragen worden mondeling aan de informatiebalies gesteld. Daarnaast worden telefonisch - veelal korte - vragen gesteld en is het gebruik van e-mail voor vraag en antwoord een normale routine geworden.

Om zo goed mogelijk tegemoet te komen aan de wensen van gebruikers en ook om te anticiperen op vragen die bij hen opkomen, is het nodig om diverse systemen die hiervoor beschikbaar zijn up-to-date te houden. In 2002 zijn vele handleidingen bij databanken geactualiseerd evenals de vraagbaak van de virtuele balie in UB-web. Daarnaast is een pagina met statistische bronnen ontwikkeld en aan UB-web toegevoegd.

Public relations

De nieuwe pr-medewerker die eind 2001 werd aangesteld heeft begin 2002 een communicatieplan gepresenteerd. Aan de hand daarvan zijn verschillende activiteiten geformaliseerd, zoals bijhouden van de maandelijkse UB-nieuwsbrief op UB-web, plaatsen van berichten in Erasmus Magazine, enz.

Voor de vierde keer werd door de UB met een stand deelgenomen aan de informatiemarkt tijdens de introductieweek van nieuwe studenten met als resultaat naamsbekendheid en drempelverlaging.

Instructie

Bibliotheekinstructie is al gedurende decennia een vast onderdeel van de dienstverlening van de UB. In 1997 is hieraan een impuls gegeven hetgeen tot verruiming van het aantal instructies heeft geleid. Ook is de opzet van de practica sindsdien meer systematisch en omvat alle vakgebieden die op de EUR worden gedoceerd. Ook in 2002 zijn vele instructies gegeven aan verschillende groepen studenten.

Tegelijkertijd zijn in het kader van EURLib Blackboard-cursussen ontwikkeld om studenten op weg te helpen bij het zoeken naar wetenschappelijke informatie. In 2001 is een dergelijke cursus opgezet voor de FSW en in 2002 uitgetest en gebruikt. Met de ervaring die hiermee is opgedaan is verder gewerkt voor andere faculteiten.

REORGANISATIE SECTOR BEDRIJFSVOERING

Per 1 juli 2002 is, na een lange tijd van voorbereiding, een beperkte reorganisatie van de sector bedrijfsvoering doorgevoerd.

In het beleidsplan UB 2000-2002 werd geconstateerd dat de geformuleerde doelstellingen wijzigingen in de personeelsopbouw, de taakverdeling en de organisatie van taken binnen de UB zouden kunnen vereisen. Een organisatie-ontwikkelingsplan werd nodig geacht.

In dit plan werden allereerst een aantal concrete lacunes in beschikbare formatie vastgesteld. Daarnaast is geconstateerd dat het uitoefenen van nieuwe en veranderende taken met een gelijkblijvende formatie alleen mogelijk is met een goede organisatiestructuur en goed opgeleid, gemotiveerd personeel.

Een goede efficiënte organisatie vereist o.a. dat productieprocessen niet gehinderd worden door afdelingsgrenzen. Daarom is besloten een aantal belangrijke productieprocessen binnen één afdeling te brengen.

Een andere belangrijke eis is continuïteit in de processen. Daarom is gekozen voor grotere afdelingen waar binnen continuïteit makkelijker gewaarborgd kan worden.

Goed opgeleid en gemotiveerd personeel betekent aandacht voor opleiding en training, maar ook voor een vaak geuite wens: variatiemogelijkheden in het werk. De genoemde grotere afdelingen bieden die mogelijkheid.

Als bijkomend voordeel van het samenvoegen van afdelingen werd gezien dat dit bijdraagt tot een eenvoudiger organisatie, met minder afdelingshoofden.

Per 1 juli zijn de volgende veranderingen definitief doorgevoerd:

- De afdelingen uitleen en magazijn zijn samengevoegd tot de afdeling Documentlevering.
- De afdelingen acquisitie en catalogisering zijn samengevoegd tot de afdeling Documentverwerking.
- De financiële zaken voor zover die niet de documenten betreffen, zijn uit de afdeling weggehaald en overgebracht naar de afdeling Secretariaat.
- Ook de medewerker algemene zaken valt binnen de afdeling Secretariaat.
- De afdelingen Documentverwerking, Secretariaat en Binderij vallen rechtstreeks onder het Hoofd Bedrijfsvoering.
- Het Secretariaat wordt geleid door de Office manager.
- Het afdelingshoofdenoverleg is vervangen door een Stafberaad.
- De afdeling Automatisering heet nu I&A; de afdeling is beperkt uitgebreid om te voorzien in een storende lacune in de formatie.
- Binnen de afdelingen zijn nieuwe functies gedefinieerd op niveau A, B en C.; dit moet doorgroei binnen afdelingen vergemakkelijken.
- Alle medewerkers hebben een nieuwe functiebeschrijving ontvangen.

Buiten de reorganisatie valt de uitbreiding van de afdeling GOS met een Web-coördinator: ook een storende lacune die nodig moest worden opgevuld.

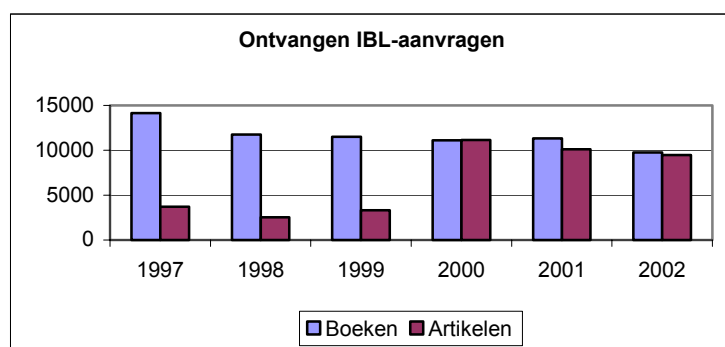
De reorganisatie zal in de zomer van 2003 worden geëvalueerd.

DOCUMENTLEVERING

De geringe, maar stijgende, lijn die het uitleencijfer de laatste jaren te zien heeft gegeven, is ook in 2002 voortgezet (in 2002 ruim 166.500), evenals de stijging van het aantal verlengingen (naar meer dan 124.000).

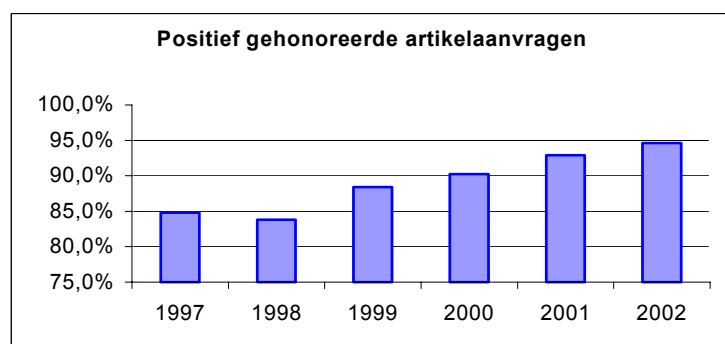
De uitsplitsing van de uitleencijfers naar categorieën gebruikers blijkt in 2002 ten opzichte van 2001 geen verandering ondergaan te hebben; de percentages zijn onveranderd.

NCC

De ingekomen IBL-aanvragen (aanvragen van andere instellingen bij de UB) van monografieën tonen een lichte daling ten opzichte van de voorgaande jaren, maar niet spectaculair. Het aantal artikelaanvragen is eveneens licht gedaald. Vermeldenswaard is wel dat het percentage van door de UB gehonoreerde artikelaanvragen wederom kon worden verbeterd. Met dit percentage (94,6%) behoort de UB tot de absolute top in kwaliteit en bewijst daarmee dat het kwaliteitsmanagement op dit onderdeel succesvol kan worden genoemd.

NCC

INFORMATISERING EN AUTOMATISERING

In april 2002 is de herstructurering van de sector bedrijfsvoering van de UB goedgekeurd. Hierbij is de afdeling automatisering van naam veranderd in afdeling informatisering en automatisering naar analogie van het directoraat van de universiteit met dezelfde naam.

De structuur van de afdeling is mede door de toenemende werklast en de groei van het aantal pc's, onlinebestanden, softwarepakketten en randapparatuur verandert. Ook is er een groeiende behoefte aan beheer en ontwikkeling op het gebied van websites (zowel voor het internet als het intranet). In dit laatste is voorzien door de afdeling uit te breiden met 0,4 fte technisch webmaster. Deze functie zal in 2003 worden ingevuld.

De afdeling heeft in 2002 voor zichzelf al zoveel mogelijk bedrijfsprocessen op intranet geautomatiseerd, met name beheerszaken zoals voorraadbeheer en verschillende administratieve processen.

Er is voorzien in de voortgaande renovatie van de Randtriever (het volledig automatische boekenopslagmagazijn van de Universiteitsbibliotheek). In 2002 is het deelproject *mechanische renovatie van de columns* afgerond door de projectmedewerker renovatie Randtriever. Deze medewerker werkt ook voor de helft van de tijd in vast dienstverband om continuïteit te kunnen waarborgen vanwege de doorgaande onderhoudswerkzaamheden aan de Randtriever. Hierdoor is voorzien in structureel technisch onderhoud aan de Randtriever. Begin november is een start gemaakt met één van de volgende drie deelprojecten namelijk het deelproject *renovatie re-file bandenbesturing*.

De implementatie van de nieuwe medewerkeromgeving gebaseerd op de universiteitsbrede standaard kantooromgeving is in 2002 gerealiseerd. Om dit nog beter te kunnen ondersteunen kan de helpdesk van de afdeling I&A bij gebruikersvragen binnen de UB, de pc op afstand overnemen. Dit is mogelijk gemaakt door ingebruikname van een nieuw helpdesk pakket *topdesk totaal*.

Het beveiligingsbeleid (beveiligen tegen vervelende virussen en aanvallende hackers) voor de medewerker-pc's is aangescherpt alsmede de beveiliging van de servers. Dit beleid wordt doorgetrokken op netwerkniveau in samenwerking met DIA.

Afdelingsoverstijgend is onder andere een cd-rom volgsysteem gecreëerd, hiermee wordt de gang van een cd-rom van aanschaf tot ontsluiting door verschillende afdelingen via intranet vastgelegd. Daarnaast ondersteunt de afdeling het EEPI-project. Dit resulteerde in 2002 in een bij de UB geplaatste server met electronic publishing software (Dspace en Arno) onder beheer van de afdeling I&A. Dit project bevindt zich nog niet in de eindfase.

Ook is met opc-4, een nieuwe versie van de geautomatiseerde UB-catalogus gestart. Begin 2003 zal opc-4 aan de gebruikers worden aangeboden.

MEDISCHE BIBLIOTHEEK

De plannen tot herinrichting van de Medische Bibliotheek (MB) zijn in 2002 verder ter hand genomen. De belangrijkste wijzigingen betreffen de complete herinrichting van de publieks- en kantoorruimten op de tweede etage, het opheffen van het tijdschriftenmagazijn op de eerste etage, en het inrichten van een klein depot op de 26^e etage. Als alles volgens plan verloopt dan zal met de aanvang van het academisch jaar 2003/2004 de nieuwe bibliotheek in gebruik kunnen worden genomen.

Gekoppeld aan het inleveren van vierkante meters ten behoeve van andere onderwijsfaciliteiten is de noodzaak tot volledige digitalisering van alle lopende tijdschriftabonnementen aangegeven. Tot onze tevredenheid heeft het bestuur deze wens gehonoreerd en ons tijdschriftenbudget met ongeveer € 200.000 verhoogd.

Ook de plannen tot fusering van Medische Faculteit en Academisch Ziekenhuis Rotterdam tot het Erasmus MC hebben concretere vormen aangenomen. Dit heeft voor alle medewerkers van de faculteit onder meer als consequentie dat zij vanaf 2003 onder de CAO van de academische ziekenhuizen zullen vallen. De MB zal tezamen met enkele andere diensten worden samengevoegd tot een Directie Kennisfaciliteiten. In overleg met de UB zal worden getracht om de voordelen van samenwerking in de nieuwe organisatievorm te behouden.

Deze synergie van UB en MB wordt op vele manieren zichtbaar. In het kader van dit jaarverslag is het goed om te wijzen op de voortgang van de projecten EURLib en EEPI, waarin ook de MB participeert. De Medische Faculteit is een relatief grote faculteit, waarin zowel op onderwijs- als onderzoeksgebied een aanzienlijke informatievrage en -aanbod bestaat. Dit biedt voldoende aangrijpingspunten voor de genoemde projecten.

ROTTERDAMSCH LEESKABINET

Na een aantal jaren van groei, is het aantal leden van het Rotterdamsch Leeskabinet (RLK) in 2002 iets teruggelopen van 1532 eind 2001 tot 1481 eind 2002. De samenwerking tussen het RLK en de UB is goed. Vele gebruikers beschouwen beide instellingen complementair aan elkaar. Een gebruiker die door één van beide instellingen teleurgesteld moet worden, kan soms bij de ander toch vinden wat gezocht werd.

PERSONEEL

Dienstraad

De Dienstraad bestond in 2002 evenals in 2001 uit A. van Aelst (voorzitter), F. v. Kesteren (secretaris), L. Meijboom en E. Kamsteeg. Er hebben enkele informatieve bijeenkomsten plaats gevonden met het Diensthoofd.

Informatiebijeenkomsten

In 2002 zijn er drie informatiebijeenkomsten georganiseerd voor medewerkers van de UB:

- Op 14 januari is het personeel van de UB geïnformeerd over de veranderingen - met name op gebied van ICT - die voor 2002 waren gepland.
- Op 19 februari werd een informatiebijeenkomst gehouden om de medewerkers te informeren over de komende reorganisatie van enkele afdelingen binnen de sector Bedrijfsvoering.
- Op 3 september vond een tweede informatiebijeenkomst plaats waarbij de bedrijfsarts kwam vertellen wat hij doet en wat zijn bevoegdheden zijn, terwijl er ook is gesproken over manieren om je conditie en gezondheid te verbeteren.

Personeelsactiviteiten

Begin juli vond het jaarlijkse uitje voor UB-medewerkers plaats, uitstekend georganiseerd door de activiteitencommissie van de UB (ACUB). Er werd een spidorondvaart gemaakt met bezoek aan het Feyenoordstadion, 's Middags waren er verschillende activiteiten en de dag werd afgesloten met een gezamenlijk diner.

In december werd - evenals in voorgaande jaren - een feestelijke bijeenkomst gehouden ter afsluiting van het jaar.

Personalia

De volgende medewerkers zijn in 2002 in dienst van de UB getreden:

- mw. N. Boss, Secretariaat (28 januari)
- mw. N. Nguyen, Secretariaat (28 januari)
- mw. I.M. Blonk - Lagendijk, afdeling Informatisering & Automatisering (1 februari)
- mw. I. Kalidin, afdeling Documentverwerking (4 februari)
- dhr.dr. H.H. Ellermann, projectleider elektronisch publiceren (1 maart)
- mw. T. van Vugt, afdeling Documentlevering (1 maart)
- mw.drs. A.A. Ridder, afdeling Gebruikersondersteuning (25 maart)
- dhr.drs. J. Jüngen, projectleider EURLib (1 april)
- mw. H.D. Boet - Foley, afdeling Gebruikersondersteuning (1 mei)
- mw. I. Slok, Officemanager (15 oktober)

In 2002 hebben de volgende medewerkers de UB verlaten:

- dhr. L. Henriques, afdeling Documentlevering (1 juni)
- mw. M. van Dalen, Officemanager (1 oktober)

De ervaringen met studenten die al een aantal jaren als tijdelijke medewerkers worden ingezet, zijn nog steeds positief en daarom zijn er ook in 2002 weer studenten bij verschillende afdelingen van de UB werkzaam geweest.

personeelsoverzicht per 31 december

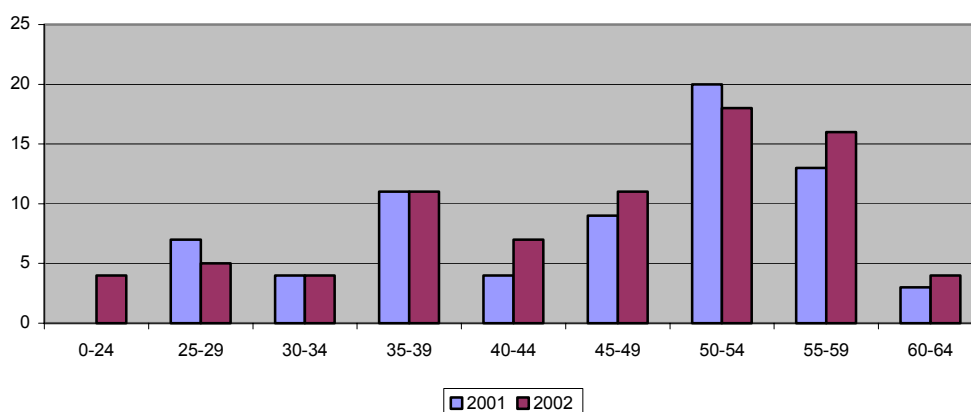
	1999	2000	2001	2002
fulltime	38	36	32	32
parttime	32	33	37	48
vrouwen	34	34	31	45
mannen	36	35	38	35
totaal	70	69	69	80
aantal fte's	59,81	59,62	60,62	61,05

In 2002 waren er drie medewerkers via *Multibedrijven* fulltime werkzaam in de UB, zodat er per 31 december 2002 in totaal 83 medewerkers in de UB werkzaam waren, waarvan 45 vrouwen en 38 mannen.

Evenals in voorgaande jaren werd ook in 2002 regelmatig gebruik gemaakt van uitzendkrachten.

Het ziekteverzuim in de UB is in 2002 fors gedaald in vergelijking met 2001. Het totale ziekteverzuim in de UB bedroeg in 2002 6,40% tegen 13,02% in 2001. Dat is echter nog steeds hoger dan het totale ziekteverzuim voor de gehele EUR; dat bedroeg 3,40%. Ook de gemiddelde ziekte duur nam in 2002 ten opzichte van 2001 af, van 33,92 dagen in 2001 naar 24,55 dagen in 2002 (gehele EUR: 19.30 dagen)

leeftijdopbouw

Hoewel de gemiddelde leeftijd van de medewerkers van de UB eind 2002 lager lag dan eind 2001, is toch nog 47,5% ouder dan 50 jaar (tegen 51% eind 2001). Daar staat tegenover dat er eind 2002 vier medewerkers in dienst waren jonger dan 25 jaar, terwijl er eind 2001 in het geheel geen medewerkers jonger dan 25 in dienst waren. De gemiddelde leeftijd van de UB-medewerkers was op 31 december 2002 ruim 46 jaar.

Publicaties van UB-medewerkers

Drenthe, G. en J. van Elk - Digitale cursus wetenschappelijke informatievaardigheden.

In: Informatie Professional, 6 (2002) 9, p. 26-30.

Munck Mortier, Erik de en Paul Plaatsman: Disclosure Global Access en het UB databankenmenu. In: Wietze van der Aa: Management education and e-learning. Delft, Eurobron 2002, p. 73-76.

Soetaert, P. – Samenwerking tussen Nederlandse wetenschappelijke bibliotheken. In: Tussen reël en virtueel: samenwerking tussen Belgische wetenschappelijke bibliotheken, akten van het colloquium in Brussel op 26 november 2001. Bruxelles, 2002, p. 47-53.